

Pedagogisch Werkplan
Gastouderschap
De Blauwe Driehoek

**DE
BLAUWE
DRIEHOEK**

gastouderschap

Inhoudsopgave

	Blz.
Algemene doelstelling van Gastouderschap De Blauwe Driehoek	3
Visie	3
De pedagogische basisdoelen	4
1. Scheppen van ontwikkelingsmogelijkheden voor kinderen	5
1.1 Ontwikkeling van sociaal-emotionele ontwikkeling	5
1.2 Ontwikkeling van identiteit en zelfredzaamheid	6
1.3 Cognitieve (verstandelijke) ontwikkeling	6
1.4 Taal- en spraakontwikkeling	6
2. Overbrengen van waarden en normen aan de kinderen	8
2.1 Rechten en plichten van het kind	
2.2 Protocol kindermishandeling	9
3. De organisatie	10
3.1 De werkwijze, maximale omvang en leeftijdsopbouw van de stamgroep	11
3.2 Personele bezetting	11
4. Veiligheid en gezondheid	12
5. Financiën	13
5.1 Recht op kinderopvangtoeslag	13
5.2 Voorwaarden voor kinderopvangtoeslag	13
6. De openingstijden	14
7. Mijn Pedagogisch Werkplan concreet	15

Algemene doelstelling van Gastouderschap De Blauwe Driehoek

Visie

Elk kind is een uniek individu. Gastouderschap De Blauwe Driehoek biedt elk kind de gelegenheid om zich als uniek individu verder te kunnen ontplooiën en verwezenlijken. Het kind moet zich veilig, geborgen en geaccepteerd voelen. Dan ontstaat er 'ruimte' en 'vrijheid' om tot actie te komen, te onderzoeken, contacten te leggen, nieuwsgierigheid te ontplooiën en vertrouwen op te bouwen in zichzelf en in anderen. In feite gaat het om een sterke emotionele basis die ervoor zorgt dat kinderen hun eigen ontwikkelingskracht en drang om te groeien in werking stellen. (zie visie methodiek Startblokken).

Kinderen worden in hun ontwikkeling gestimuleerd en hun ouders, waar nodig en gewenst, ondersteund bij de opvoeding.

Basisvoorwaarden

Een kindvriendelijke, stimulerende en veilige omgeving, waarin elk kind en ouder zich welkom voelt en herkent. Er is spelmateriaal aanwezig dat functioneel is voor de diverse ontwikkelingsgebieden voor baby's van 0 tot 1,5 jaar en voor kinderen van 1,5 tot en met 4 jaar.

Er is altijd een vast, dus vertrouwd persoon aanwezig (ik zelf), zodat er stabiliteit wordt gecreëerd en geborgenheid tussen mij en de kinderen wordt gerealiseerd.

Verder sta ik voor een goed contact met ouders, bestaande uit uitwisselen van informatie en het realiseren en vergroten van ouderbetrokkenheid.

Daphne de Swart

De pedagogische basisdoelen zijn geformuleerd in het landelijk kwaliteitsstelsel kinderopvang. (Rixsen-Walraven 1998)

1. Het bieden van een gevoel van – emotionele- veiligheid: een veilige basis, een ‘thuis’, waar kinderen zich kunnen ontspannen en zichzelf kunnen zijn.

Het bieden van een gevoel van veiligheid is de meest basale pedagogische doelstelling voor alle vormen van kinderopvang en weegt het zwaarst bij het beoordelen van de pedagogische kwaliteit.

2. Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van ‘persoonlijke competentie’.

Hiermee wordt bedoeld op brede persoonskenmerken zoals veerkracht, zelfstandigheid en zelfvertrouwen, flexibiliteit en creativiteit die kinderen in staat stellen om allerlei typen problemen adequaat aan te pakken en zich goed aan te passen aan veranderende omstandigheden.

3. Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van ‘sociale competentie’.

Dit begrip omvat een heel scala aan sociale kennis en vaardigheden, zoals het zich in een ander kunnen verplaatsen, kunnen communiceren, samenwerken, andere helpen, conflicten voorkomen en oplossen, het ontwikkelen van sociale verantwoordelijkheid. De gastouderopvang biedt hierbij unieke extra ontwikkelingsmogelijkheden door groepsopvang.

4. Waarden en normen ‘cultuur’

Kinderen moeten de kans krijgen om zich de waarden en normen, de ‘cultuur’ eigen te maken van de samenleving waarvan zij deel uitmaken. Leren wat wel en niet mag; hoe je je moet gedragen. Kinderen leren te functioneren in een groter geheel: in de groep en in de maatschappij. Kinderen de regels leren, maar ook de cultuur van de maatschappij.

1. Scheppen van ontwikkelingsmogelijkheden voor kinderen

Door het kunnen geven van zowel individueel als groepsgerichte aandacht, krijgt het kind de kans zich zo volledig mogelijk te ontplooiën en wordt de algehele ontwikkeling optimaal gestimuleerd.

Hoofddoel is de kinderen te laten spelen, alleen en met anderen.

Doordat Gastouderschap De Blauwe Driehoek kleinschalig is kan er volop aandacht gegeven worden aan elk individueel kind. Tevens leren de kinderen zich goed te ontwikkelen in een groepssituatie. De groep is klein zodat de kinderen optimaal van elkaar kunnen leren en zo de groepsnormen en waarden leren van elkaar.

1.1 Ontwikkeling van sociaal-emotionele ontwikkeling

Basisvoorwaarde voor een gunstige ontwikkeling in algemene zin is een goede sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind. Voor deze ontwikkeling is het belangrijk dat kinderen zich veilig en geborgen voelen, hiervoor is het nodig dat er duidelijke regels en grenzen zijn en een vaste kracht.

Door positief in te gaan op blijdschap, verdriet, boosheid en angst wordt de ontwikkeling van het leren kennen van de eigen gevoelens gestimuleerd. De gevoelens van de kinderen worden serieus genomen, er wordt naar hen geluisterd en met hen meegeleefd. Er wordt vanuit het kind gedacht.

Ik werk kindgericht. Ik verplaats me (vaak letterlijk) naar het niveau van het kind. Hiermee bied ik ruimte aan het kind om me te benaderen en te laten weten, zien wat hij of zij van mij wilt. Ik maak de afstand tussen de volwassene en het kind kleiner door mij naar hun hoogte te verplaatsen. Praktisch betekent dit dat ik bij de baby's veelal op de grond zit, of op een laag stoeltje en met de kinderen meespeel. Bij de peuters zorg ik ervoor dat ik door mijn knieën zak als ik met hen praat, zodat we op oogniveau met elkaar zijn. Ook bij de peuters speel ik mee. Om ze te stimuleren in hun spel of een beetje op gang te helpen als ze iets moeilijk of eng vinden. Kinderen ontnemen veel veiligheid aan een volwassene aan hun zijde wanneer ze zelf wat onzeker zijn. Zo komen ze net wat sneller een 'drempeltje' over.

Ik geef door een open en toegankelijke houding naar het kind, het gevoel dat ze bij mij terecht kunnen met hun verhaal en emoties. Ik luister goed naar gedrag en woord en vraag na of controleer of ik het kind goed begrepen heb.

Om een positief beeld van zichzelf te kunnen ontwikkelen, wordt positief gedrag van het kind benoemd. Er wordt opbouwende kritiek gegeven. Negatief gedrag wordt zoveel mogelijk genegeerd, mits het geen gevaar oplevert voor het kind of zijn omgeving.

Doelen die ik nastreef:

- dat de kinderen samen kunnen spelen met de beschikbare speelmiddelen en andere materialen
- dat ze om hulp leren vragen als iets niet lukt
- dat ze op hun beurt leren wachten
- dat ze iets vragen ipv huilen
- dat ze geen spullen van elkaar afpakken maar dat ze leren erover te praten of een oplossing proberen te zoeken (met mijn hulp of zelf)

1.2 Ontwikkeling van identiteit en zelfredzaamheid

Om de identiteit te stimuleren wordt regelmatig de voornaam en de achternaam van het kind genoemd. Zo leert het kind wie hij is, hoe hij heet en dat hij iemand is.

Vanaf twee jaar wordt er gewerkt aan zelfstandigheidsbevordering en zelfredzaamheid, zoals zelf de handen wassen, zelf jas aantrekken en zelf naar de wc gaan, maar ook zelf een puzzeltje maken of iets opruimen.

Doelen die ik nastreef:

- dat de kinderen zich in de dagelijkse routines zich steeds beter kunnen redden: aankleden, opruimen, dingen openen en sluiten, zelf de handen kunnen wassen en afdrogen, zelf naar de wc kunnen, zelf de jas aan kunnen trekken, zelf hun brood kunnen smeren, zelf om hulp vragen als iets niet lukt.

1.3 Cognitieve (verstandelijke) ontwikkeling

Kinderen leren spelenderwijs de wereld om zich heen te ontdekken. De basis van de cognitieve ontwikkeling is het zelf ervaren door te voelen, proeven, ruiken en manipuleren met voorwerpen.

Ik leg een pedagogische basis voor de kinderen. Deze basis komt pas in werking als er activiteiten zijn waarin volwassenen en kinderen samen betrokken zijn. Daarom zijn activiteiten en inhouden nodig die voor kinderen persoonlijk van betekenis zijn en die tevens ontwikkelingsbevorderend zijn. Betekenisvolle activiteiten zijn die activiteiten die passen bij wat een kind graag doet en die het persoonlijk als zinvol en interessant ervaart. Ik wil de kinderen hierin begeleiden en mijn rol is hierin bemiddelend. (zie visie methodiek Startblokken).

Doel dat ik nastreef:

- * dat de kinderen spelenderwijs de wereld om zich heen ontdekken

1.4 Taal- en spraakontwikkeling

Taalontwikkeling heeft meer om het lijf dan het maken van klanken, gebruiken van woorden en het maken van goede zinnen. Het gaat er vooral om dat kinderen taal actief

als communicatiemiddel gaan gebruiken om zich te uiten en onder woorden te brengen wat hen bezighoudt. En dat ze taal gebruiken om hun handelen en denken te sturen.

Ik stimuleer de taalontwikkeling bij baby's door de dagelijkse routines constant aan spreektaal te verbinden. Elke dag weer dezelfde patronen, bijvoorbeeld bij het wassen, aankleden, voeden en naar bed brengen. Samen plezier hebben in de dagelijkse rituelen is heel belangrijk.

Via voorwerpen, gezichtsuitdrukkingen en intonatie is er sprake van interactie tussen kind en volwassene. Zo leert het kind klanken, woorden en zinsbouw kennen. Maar vooral leert het over de dingen, ervaringen, gebeurtenissen, plannen en fantasieën.

Kinderen tussen de 14 en 24 maanden praten aanvankelijk over wat ze doen en over de dingen om hen heen. Niet alleen in het 'hier en nu' (dat wat ze op hetzelfde moment zien) overigens, zoals we vaak veronderstellen. Op die leeftijd praten ze ook al over dingen en gebeurtenissen die niet direct aanwezig zijn.

Dit praten over het 'daar en dan' neemt tussen de twee en vier jaar sterk toe. Wat kinderen te vertellen kunnen hebben, komt voort uit wat ze meemaken en zelf heel belangrijk vinden.

Doel dat ik nastreef:

- dat ik de kinderen hun ontwikkelingsmogelijkheden d.m.v. spel en activiteiten volop tot bloei laat komen
(zie visie methodiek Startblokken)

2. Overbrengen van waarden en normen aan de kinderen

Om goed in de samenleving te kunnen functioneren is het nodig dat kinderen de waarden, normen, regels van de maatschappij waarin zij leven, leren kennen en zich eigen maken. Zo kunnen zij hun weg vinden in de maatschappij. Gastouderschap De Blauwe Driehoek biedt hiertoe een uitgelezen mogelijkheid omdat het een bredere samenlevingsvorm is dan het gezin waarin het kind opgroeit.

Het functioneren binnen een groep biedt mogelijkheden om zich de algemeen geldende waarden, normen en regels van de samenleving, eigen te maken. Wat de algemeen geldende waarden en normen zijn, omvatten we vaak in een intuïtief gevoel: “zo gaat dat hier”, “zo doen we dat”.

Bij de ontmoeting met andere culturen zien we dan dat wat voor ons “zo gewoon” is, niet voor iedereen en overal geldt. Kleine kinderen zijn erg gevoelig voor het “zo doen wij het hier”, zij nemen deze waarden en gedragingen snel over wanneer zij dit van de groep zien. Ik probeer me voortdurend bewust te zijn van mijn voorbeeldfunctie: kinderen hebben een sterke neiging volwassenen te imiteren en dus moeten wij het gedrag dat wij de kinderen willen aanleren ook zelf laten zien.

Enkele normen en waarden die ik hanteer: luisteren naar elkaar, wachten op je beurt, elkaar respecteren, rekening houden met elkaar etc. Ik ga ervan uit, dat als kinderen ondervinden dat jij rekening met hen houdt, hen accepteert en naar hen luistert, zij ook met jou/anderen rekening zullen houden en naar jou/anderen zullen luisteren. Zij zullen dit voorbeeldgedrag als de geldende norm gaan hanteren.

Daarnaast wil ik de kinderen leren verantwoordelijkheid te dragen voor mensen en materie in hun leefomgeving. Daarvoor moet ik hun de verantwoordelijkheid geven die zij aankunnen: we dragen samen zorg voor de dagelijkse gang van zaken. Ik leer de kinderen zorg te dragen voor zichzelf, anderen, het materiaal en de ruimte. Bijvoorbeeld niet met speelgoed gooien, want dan gaat het kapot of iemand bezeert zich. Speelgoed regelmatig opruimen; alles op een vaste plaats, zodat anderen het weer gemakkelijk kunnen terugvinden. Jezelf aan- en uitkleden. Als je gemorst hebt, zelf een doekje pakken en dit opruimen, etc.

Uitgangspunt is een positieve houding. Dat betekent dat gewenst gedrag wordt beloond met een compliment, met speciale aandacht. En, een ‘ongelukje’ wordt benoemd en samen met het kind maken we het schoon. Dit met een accepterende houding. Soms zoekt een kind bewust de grenzen op. Het kind mag hiermee experimenteren, het hoort bij de ontwikkeling. Ik benoem het gedrag wat ongewenst is en geef een voorbeeld van gewenst gedrag in die situatie. Ik maak afspraken met het kind en maak duidelijk wat de regels zijn en waar de grens is, als een kind hier tegenaan loopt.

2.1 Rechten en plichten van het kind

Elk kind heeft recht op een goede verzorging en de mogelijkheid om zich op alle ontwikkelingsgebieden te ontplooiën. Het kind heeft er recht op om zijn/haar gevoelens te uiten en zichzelf te zijn, waarbij rekening gehouden moet worden met de anderen in de groep. Van de kinderen verwacht ik dat ze zich houden aan de regels, waarden en normen van het voor zover dat in hun vermogen ligt. Hierbij houd ik rekening met de leeftijd van het kind en de ontwikkeling.

2.2 Protocol kindermishandeling

Op Gastouderschap De Blauwe Driehoek is het protocol van kindermishandeling aanwezig. Het Protocol kindermishandeling is bestemd voor iedereen die beroepshalve te maken heeft met kinderen tot 19 jaar, hun ouders of verzorgers. Het volgt de regels van de Wet meld code huiselijk geweld en kindermishandeling en het Basismodel meld code huiselijk geweld en kindermishandeling. Ik handel naar deze meld code. De ouder kan ter inzage dit protocol inzien en zich op de hoogte stellen van de procedure.

3. De organisatie

3.1 De werkwijze, maximale omvang en leeftijdsopbouw van de stamgroep.

Zoals de naam al doet vermoeden is de opvang in een woonhuis waar kleine kinderen in kleine aantallen opgevangen kunnen en mogen worden. Bij deze vorm van opvang bestaat er ruimte om kinderen extra aandacht te geven. De openingstijden zijn bij deze vorm van opvang vaak flexibel en van geval tot geval bespreekbaar. Door de kleinschaligheid biedt deze vorm van opvang een vertrouwde sfeer voor het kind. Toch krijgen ze wel de kans om te spelen met andere kinderen, wat belangrijk is om ze voor te bereiden op de toekomst. Omgang met andere kinderen moeten ze namelijk leren.

Bij Gastouderschap De Blauwe Driehoek is er één groep van maximaal vijf kinderen per dag. Maximaal twee kinderen hiervan mogen baby's zijn (van 0 tot 1 jaar). De andere drie kinderen zijn dan in de leeftijd van 1 tot 4 jaar.

Om zoveel mogelijk tegemoet te komen aan de wensen van de ouders, is er flexibele opvang mogelijk qua tijden. Voordat het kind geplaatst wordt kom ik eerst langs op huisbezoek of vindt er bij mij thuis een intake plaats om uitgebreid kennis te maken.

Tevens communiceer ik met de ouders van de baby's tot 2 jaar via een persoonlijk schriftje en voor alle kinderen is er de mondelinge overdracht tijdens het breng- en haalmoment.

Elke dag maak ik een fotocollage van ieder kind en whatsapp ik deze aan de ouder door, zodat de ouder elke dag een goed beeld heeft van wat we hebben gedaan en hoe het met het kind gaat.

Wanneer uw kind geplaatst is zal er na 6 weken een gesprekje plaatsvinden waarin we het welbevinden van uw kind bespreken. Als uw kind 3 en/of 4 jaar wordt vindt er weer een gesprek plaats. Zo blijft u op de hoogte van de ontwikkelingen van uw kind en kunnen we uw kind met 4 jarige leeftijd via een warme overdracht (indien u hiervoor toestemming geeft) overdragen aan de basisschool. Het is mogelijk om de ontwikkelingen van uw kind bij te laten houden in een KIJK!Kinddagboek, hiervoor ben ik gecertificeerd. Alle ontwikkelingen van uw kind worden hierin bijgehouden en vormen zo een goed beeld van uw kind.

3.2 Personele bezetting

Daphne de Swart

Gediplomeerd leidster: SPW-3 (kinderopvang), landelijk gediplomeerd leidster methodiek Startblokken, gecertificeerd in KIJK! en de KIJK!- verdiepingsmodule (observatiesysteem). Gecertificeerd trainer van Rome-coaching: kinderen en emoties. Tevens ben ik in het bezit van EHBO voor kinderen van het Oranje Kruis; deze wordt door mij jaarlijks herhaald

Kenmerken van mijn beroepshouding:

1. zorg dragen voor het emotioneel welbevinden en veiligheid van kinderen
2. zorg dragen voor het lichamelijk welbevinden en veiligheid van kinderen

3. steunen en stimuleren van de ontwikkeling van competenties van kinderen
4. steunen en stimuleren van spelen en leren van kinderen
5. het gedrag van kinderen beïnvloeden (d.m.v. dagritme en positieve hoofdregels te hanteren)
6. een samenwerkingsrelatie met ouders realiseren
7. bewaken van en werken aan de kwaliteit van het eigen werk en dienstverlening van de organisatie
8. mijn vak eigen maken

Ik heb een achterwacht tot mijn beschikking, mijn man Pieter-Jan de Swart. Hij is tevens in het bezit van een VOG. In geval van calamiteiten kan hij binnen 15 minuten aanwezig zijn.

3.3 Ziekte van kinderen.

Indien kinderen ziek zijn, moet dat doorgegeven worden aan Gastouderschap De Blauwe Driehoek. Soms kan de opvang doorgaan. Dit is aan mij om te bepalen. Dat hangt af van de aard van de ziekte, hoe ziek het kind is en hoe groot de groep is. Ook wil ik graag weten of het kind in aanraking is geweest met een besmettelijke ziekte, of indien een van de andere gezinsleden een besmettelijke ziekte heeft. Kinderen kunnen de ziekte overbrengen ook al zijn ze zelf niet ziek. Soms ben ik genoodzaakt andere ouders in te lichten. (denk aan bijv. waterpokken of rode hond of krentenbaard).

Als een kind tijdens de opvang ziek wordt, neem ik contact op met de ouders, voor overleg. Soms moet het kind vervroegd gehaald worden. In geval van een calamiteit zullen wij contact opnemen met de ouders. Maar als er snelheid van handelen genoodzaakt is, neem ik zelf contact op met de huisarts of nood arts. De ouders tekenen hiervoor bij het intakegesprek.

Als een kind ziek is wordt er geen uur prijs verlangd, mits de ouders dit minimaal een dag (12 uur) van te voren aan mij doorgeven. (zie ook overeenkomst tussen VO en GO).

4. Veiligheid en gezondheid

GGD controle

Jaarlijks komt de GGD inspecteur, in opdracht van de gemeente, om te kijken of ik volgens de wettelijk gestelde eisen werk. Deze zijn omschreven in de beleidsregels kwaliteit kinderopvang. Jaarlijks moet de risico-inventarisatie voor veiligheid en hygiëne (RIE) gedaan worden, en deze moet worden goedgekeurd door de GGD.

Uit de inventarisatie wordt een plan van aanpak gemaakt over hoe ik de geconstateerde risico's ga wegnemen.

Het GGD rapport wordt gepubliceerd in het Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen.

Het GGD inspectierapport zet ik elk jaar op mijn website.

Zowel mijn partner (huisgenoot ouder dan 18 jaar) als ik zijn in het bezit van een VOG (Verklaring omtrent Gedrag).

5. Financiën

Ik bereken een uur prijs van € 5,40. Alleen de uren waarin het kind daadwerkelijk gebruikt maakt van de opvang, worden doorberekend. De vraagouder is maandelijks een bedrag van € 39,00 verschuldigd aan gastouderbureau Mare. Het gastouderbureau heeft een bemiddelingsfunctie tussen vo en go en verzorgt de facturatie en de jaaropgave voor de vo.

Tevens is er gelegenheid voor nachtopvang. Van 23.00 u – 07.00 u wordt hiervoor een tarief gehanteerd van € 3,40. In de weekeinden komt er een bedrag van € 0,50 bovenop de standaard uurprijs.

Maaltijden worden verzorgd door Gastouderschap De Blauwe Driehoek.

Fruit van de schaal, drinken en versnaperingen, billendoekjes, crèmes e.d. zijn bij de uur prijs inbegrepen.

Flesvoeding, potjes fruit/groenten en luiers zijn persoonsgebonden en worden door de ouders zelf meegebracht.

Speciale activiteiten die kosten met zich meebrengen worden vooraf gemeld.

5.1 Recht op kinderopvangtoeslag

Gastouderschap De Blauwe Driehoek biedt geregistreerde opvang aan.

Ouders kunnen kinderopvangtoeslag krijgen als ze gebruikmaken van een geregistreerd kindercentrum. Aan het recht op kinderopvangtoeslag zijn wel voorwaarden verbonden.

5.2 Voorwaarden voor kinderopvangtoeslag

Om kinderopvangtoeslag te krijgen, moeten ouders voldoen aan een aantal voorwaarden. Voor sommige gezinssituaties gelden aanvullende regels, bijvoorbeeld voor co-ouders, alleenstaande ouders of langdurig zieken of werklozen. Welke voorwaarden en aanvullende regels voor kinderopvangtoeslag gelden, staat bij [Wanneer heb ik recht op kinderopvangtoeslag?](#) Hiervoor kunt u de site van de belastingdienst raadplegen.

6. De openingstijden

Gastouderschap De Blauwe Driehoek is als volgt geopend:

Maandag van 08.00 uur tot 18.00 uur

Dinsdag van 08.00 uur tot 18.00 uur

Donderdag van 08.00 uur tot 18.00 uur

Vrijdag van 08.00 uur tot 18.00 uur

Gastouderschap De Blauwe Driehoek is gesloten op woensdag, zaterdag, zon- en feestdagen. Aan het begin van elk kalenderjaar wordt aangegeven welke weken per jaar Gastouderschap De Blauwe Driehoek gesloten is. Dit gaat voornamelijk over de drie vakantieweken in de zomervakantie. Verder is Gastouderschap De Blauwe Driehoek tijdens de schoolvakanties geopend.

Indien ouders hun kinderen eerder dan 08.00 willen brengen of later dan 18.00 uur willen ophalen, dan kan dit besproken worden met de houder (mogelijk indien de groepssamenstelling dit toelaat). Ik ben flexibel in het aanbieden van dagopvang.

Mijn Pedagogisch Werkplan concreet

A Emotionele veiligheid

A 1 Werken aan emotionele veiligheid in de omgang tussen gastouder en kind

Hoe zorg ik er voor dat het kind en ik elkaar goed leren kennen?

Gastouderschap De Blauwe Driehoek hanteert wendagen die bestaan uit twee dagdelen. Uw kind mag een keer kosteloos een ochtend en een middag komen wennen, welke dagdelen dit zijn wordt gezamenlijk afgesproken bij het kennismakingsgesprek.

Bij een baby mag het gaan om een hele dag, ook overeengekomen na gezamenlijk overleg tussen ouder en gastouder.

Het kind wordt altijd bij naam aangesproken en ik observeer het kind. Ik kijk dan of het kind zich op zijn gemak voelt, of het al zelf durft te spelen of dat het een zetje in de rug nodig heeft. Dan speel ik heel rustig met het kind mee en zit ik naast hem of ben ik dicht bij in de buurt. De afstand tussen het kind en mij bouw ik steeds meer af, zodat het kind op een gegeven moment zich veilig genoeg voelt om alleen te spelen. Als ik zie dat het kind graag naar een ander kindje wilt maar niet durft, dan begeleid ik hem hierin. Ik bied het kind aan om samen naar het andere kind te gaan en help hem op weg met spelen. Het kind weet dus dat ik altijd bij hem in de buurt ben.

Hoe ga ik 'sensitief' met het kind om?

Door middel van observeren let ik op de signalen van het kind. Ik kijk goed naar de emoties van het kind. Als het verdrietig is, ga ik naar het kind toe en vraag wat er aan de hand is. Ik help hem daarbij zijn verdriet onder woorden te brengen. Ik herhaal zijn verhaal en laat dan weten dat ik begrijp wat hij bedoelt. Als het pijn heeft troost ik het kind. Het kind mag altijd bij mij op schoot komen of ik til het kind op. Ik benoem wat er aan de hand is. Ik sus en droog zijn tranen. Dan probeer ik het kind af te leiden door de aandacht op iets anders te leggen. Lukt dit niet, dan heeft het kind nog meer troost nodig. Dit krijgt het kind net zo lang, totdat het weer gerustgesteld is.

Hoe ga ik 'reponsief' met het kind om?

Ik observeer het kind de hele dag; zo let ik op de verbale en non-verbale signalen. Ik luister goed naar het kind en zal met respect voor het kind handelen. Door goed te observeren, weet ik waar het kind ongeveer staat in zijn ontwikkeling qua taal en qua andere ontwikkelingsgebieden. Ik ga in op humor. Als een kind humor heeft is het vaak ver in zijn taalontwikkeling. Ik maak grapjes. Door grapjes kun je boosheid omzetten naar blijdschap, kun je toch dingen gedaan

krijgen bij een kind (opruimen) en kun je de aandacht afleiden. Ook een keer samen goed lachen ontspant het kind en verdiept de onderlinge relatie.

A 2 Werken aan emotionele veiligheid door het inrichten van de ruimte

Hoe kan ik er voor zorgen dat de verschillende opvangruimtes rustig maar ook spannend (kunnen) zijn?

De opvang vindt plaats in een huiselijke sfeer. De woning is een eengezinswoning met doorzon. De opvang vindt beneden in de woonkamer plaats en de slaapkamer voor de kinderen bevindt zich op de eerste verdieping.

In de woonkamer is er altijd een hoek waar een thema is uitgewerkt, de zogenaamde themahoek. Hierin staat een winkeltje, of een restaurant, een huiskamer met een babyhoek of een parkeergarage met een automat. Dit nodigt uit tot samenspel.

Er is een boekenkast waar de kinderen zelf boekjes kunnen pakken om op de bank rustig een boekje te lezen. Er is een kast waar puzzels staan. De kinderen mogen zelf een puzzel pakken en deze op de salontafel of aan de grote tafel maken.

Er is een knutselkast waaruit de kinderen zelf hun knutselspullen mogen pakken. Wel moeten ze dit eerst even vragen zodat ik op kan letten of er veilig wordt omgegaan met de scharen. Knutselen doen we aan de grote tafel.

In de keuken is er ruimte om een treinrails aan te leggen en met de treinen te spelen.

Maar er worden hier ook andere activiteiten uitgevoerd, zoals zaadjes planten of met slecht weer wordt er hier met zand gespeeld of met water.

Wat is het verschil als een ruimte bedoeld is voor baby's of voor de kleuters?

Als de ruimte bedoeld is voor baby's leg ik een grondkleed neer met daarop verschillend speelgoed dat de baby uitlokt en stimuleert in zijn ontwikkeling. Het grondkleed wordt vrijgehouden voor kleuters. Samen met de baby speel ik op het grondkleed. Hierop liggen knuffels, een bal, speelsleutels en het activitycenter. Door heel goed te kijken naar de ontwikkeling van de baby, kan ik d.m.v. het aangeboden speelgoed de baby uitdagen.

Baby's mogen niet in de keuken komen. Als de baby rust nodig heeft dan leg ik de baby in de box. Dit doe ik tot de leeftijd van ca. zes maanden i.v.m. veiligheid. Daarna berg ik de box zo snel mogelijk op omdat ik vind dat de baby zo veel mogelijk bewegingsvrijheid nodig heeft.

Sluiten de inrichting en de sfeer aan op de behoefte aan emotionele veiligheid voor de kinderen?

Voor de kinderen is er de mogelijkheid om helemaal op te gaan in eigen spel; dit kan altijd aan de grote tafel die ruimte genoeg biedt om ongestoord te kunnen

spelen. Als een kind een keer geen zin heeft om samen te spelen, dan geef ik daar gehoor aan. Het is nl. voor een kind heel goed om een keer veilig, alleen en ongestoord te kunnen spelen, zonder dat daar andere kinderen aan te pas komen. Zo ontdekt het kind wat het zelf kan en kan het veilig zijn eigen grenzen verleggen. Ik zit of sta altijd zo gepositioneerd dat ik altijd (oog) contact hou met het kind.

A 3 Werken aan de emotionele veiligheid samen met de andere kinderen in de groep

Hoe kan ik het kind helpen bij het krijgen van vriendjes?

Ik laat de kinderen in eerste instantie veel met elkaar spelen zodat ze zelf ontdekken wie er bij hen past. Doordat de kinderen elkaar geregeld zien kan het zijn dat ze de ene dag graag met het ene vriendje spelen en de andere dag met het andere vriendje. Soms ontstaan er hechte vriendschappen; dit komt vaak voor in de gastouderopvang omdat de kinderen elkaar geregeld zien en de groep klein is. Als een kind het spannend vindt om naar een ander kindje toe te gaan, maar wel de behoefte heeft om samen te spelen, dan begeleid ik het kind in het zoeken naar een vriendje. Dan bedenk ik wie goed bij het kind past en ga ik de kinderen samen iets laten doen.

Hoe ga ik om met het diverse gedrag van kinderen binnen één groep?

Ik heb te maken met opvallende en juist minder opvallende kinderen. Met stille en met drukke kinderen. Met kinderen met veel en weinig initiatief, enzovoort. Ieder kind is uniek en mag zijn zoals hij is. Ik hou rekening met de verschillende karakters van de kinderen. Kinderen die veel willen vertellen, mogen veel vertellen. Daarnaast leer ik ze te luisteren naar kinderen die het juist moeilijk vinden om iets te vertellen. Drukke kinderen bied ik de gelegenheid om druk te mogen zijn; ik laat ze veel bewegen en in de tuin spelen. Of we gaan wandelen en de eendjes eten geven. De stille kinderen begeleid ik in hun verhaal en initiatief. Ik betrek ze in de keuze: "wat willen jullie gaan doen?" Als ik iets in het algemeen vraag, luister ik niet alleen naar de assertieve kinderen maar vraag ik ook de mening aan de stille kinderen.

Kinderen met veel initiatief moedig ik aan. Kinderen met weinig initiatief moedig ik ook aan. Met andere woorden; voor elk kind is er ruimte en naar ieder kind wordt geluisterd.

Wat gebruik ik in het groepsproces om de emotionele steun tussen kinderen te bevorderen?

Het voordoen van gewenst gedrag staat hierin centraal. Kinderen leren door te kijken naar wat er in hun omgeving gebeurt. Ze leren van het gedrag van volwassenen. Mijn gedrag als gastouder is het voorbeeldgedrag voor de kinderen. Ik bied groepsactiviteiten aan in de kring. Er wordt elke dag interactief voorgelezen uit een boek waarbij alle kinderen betrokken worden. Soms worden er handpoppen bijgehaald of andere spullen die bij het thema horen. Er zijn

'emotionele leermomenten' zoals verdriet, plezier, pijn, conflict en grapjes. Hieraan besteed ik veel aandacht. Door mijn ervaring in geven van workshops in 'kinderen en emoties' weet ik dat het erg belangrijk is voor een kind om zijn emoties te kunnen benoemen en ook de gradatie van de emotie. 'Ben je een beetje boos of ben je echt heel erg boos?' Door middel van woorden maar soms ook door middel van creatief aan de gang te gaan (tekenen, schilderen) leer ik de kinderen om te gaan met hun emoties.

A 4 Werken aan emotionele veiligheid door mijn activiteiten aanbod

Hoe kan ik ervoor zorgen dat een kind een activiteit kan doen die hij graag wilt doen, ook al wil verder niemand anders in de groep dat? (of kan het dan niet?)

Een kind mag altijd (alleen niet als er iets anders op de planning staat) een activiteit doen ook al wil verder niemand anders in de groep dat. Dit kan gaan om een beeldende activiteit, bijvoorbeeld kleien, schilderen, knutselen, e.d. Als het kind graag buiten wilt spelen hangt het van de groepsamenstelling en tijd af of het kan. Indien een stagiaire aanwezig is, zou zij met het kind naar buiten kunnen gaan, zodat ik met de overige kinderen binnen kan blijven. Ik blijf uiteraard eindverantwoordelijke voor het kind dat buiten speelt en niet de stagiaire.

Op welke manier geef ik steun aan een kind tijdens activiteiten?

Ik geef veel ruimte aan een kind om zelf dingen te doen. Ik vind autonomie erg belangrijk. Ik werk zo min mogelijk met kleurplaten, ik werk zo veel mogelijk met open materialen. Kinderen hoeven van mij niet (letterlijk) binnen de lijntjes te blijven, maar mogen juist creatief hun gang gaan. Als we gaan knutselen is dat vaak met vrije materialen: klei, kinetisch zand, schelpen, doppen, linten, modder, water, stenen, knopen, enzovoort. Alles wat een kind maakt vind ik prachtig. Het gaat voor mij om het proces en niet om het eindproduct. Ik realiseer me dat het voor een ouder vaak lastig is om heel enthousiast te reageren op een 'homp klei', maar in de beleving van het kind heeft hij bijvoorbeeld een 'hele enge dinosaurus gemaakt die heel veel stekels heeft en hele scherpe tanden en die ontsnapt is uit de handen van boeven'... Of heeft het kind, voor zijn doen, barrières moeten nemen om met zijn handen eindelijk de klei te durven vastpakken en daarna te kneden; voor sommige kinderen is dat al een hele overwinning. Ik begeleid hierin het kind. Door af en toe naast het kind te gaan zitten of staan, door bepaald materiaal aan te reiken of door een compliment te geven laat ik de kinderen merken dat ik er voor ze ben.

Welke herkenningspunten zitten er voor een kind in de structuur van een dag, een maand, een jaar?

Elke dag draai ik volgens een vast dagritme:

- Het kind begroeten bij binnenkomst, zijn naam noemen en een kort praatje maken
- Het kind kan binnen in de huiskamer kiezen waarmee hij wilt spelen, totdat alle kinderen er zijn
- Dan ruimen we gezamenlijk het speelgoed op d.m.v. het opruimkringetje:

“Wij maken een kringetje van jongens en van meisjes, we maken een kringetje van tralala.

Maak nu een buiging, maak nu een buiging,

Bij de hand, bij de hand, pak je vriendje bij de hand” (2x)

Daarna zingen we het liedje Jan Huigen in de ton:

“Jan Huigen in de ton, Jan Huigen in de ton,

Met een hoepeltje er om, met een hoepeltje er om,

Jan Huigen, Jan Huigen

En de ton die begon te buigen, te buigen

En de ton die viel in duigen...”

- We gaan een activiteit doen (knutselen of iets dergelijks)
- Handen wassen
- Om 10.00 uur gaan we fruit eten van de schaal (samen eten, samen delen) en drinken we biologische diksap van de landwinkel (EKO markt)
- Ik lees een boekje voor (interactief)
- De grote kinderen gaan naar de wc de kleine kinderen krijgen een schone luier
- Dan gaan we naar buiten (een wandeling maken, de eendjes voeren of een boodschapje doen)
- Handen wassen
- Tafel dekken en eten (hierbij wordt gelet op kinderen met een bepaalde allergie – evt. Speltbrood en Geitenmelk)
We eten geen zoet op brood, maar eten kaas en verschillende soorten boterhambeleg (boterhamworst, kipfilet, salami, gekookte Gelderse worst e.d)
- De kinderen worden een voor een naar bed gebracht. De andere kinderen mogen in die tijd een boekje lezen op de bank of iets anders rustigs doen.
- Een kind dat bijna vier wordt en zijn middagslaapje niet meer nodig heeft mag een activiteit uitkiezen die alleen op grote kinderen toepasbaar is. Soms wordt er een filmpje opgezet die te maken heeft met het thema. Maar ik bied ook puzzels aan voor grotere kinderen of we maken moeilijkere puzzels.
- Als het kind wakker wordt haal ik het meteen uit bed. Alle kinderen slapen op dezelfde kamer. Op de slaapkamer wordt niet gepraat, behalve een zacht ‘welterusten’.
- Als de kinderen wakker zijn gaan we wat drinken (biologische diksap van de landwinkel en een koekje (zonder chocolade en met zo min mogelijk suiker)
We zingen:
*“Met de vingertjes, met de vingertjes,
Met de platte, platte handjes,
Met de vuistjes, met de vuistjes,
Met de ellebogen, pats, pats, pats”*
- *“Lekker eten, lekker drinken,
Eet maar op, drink maar op,
Dat zal lekker smaken, dat zal lekker smaken,
Eet maar op, drink maar op”*
- Daarna gaan de kinderen weer buiten spelen of mogen zij iets anders uitkiezen totdat de ouders weer komen.

Ongeveer elke zes weken kies ik een nieuw thema. De activiteiten zullen in het teken staan van dit thema.

Ieder jaar besteed ik aandacht aan de seizoenen, Pasen, Sinterklaas en Kerst. Verder let ik goed op wat de kinderen aanspreken en daarover zet ik ook een thema op. Zo werd er eens vlak bij ons een hele weg vernieuwd en heb ik het thema 'vervoer' bedacht.

Of ging een kind verhuizen en heb ik het thema 'huis' ingevoerd. Zo vind ik het niet alleen belangrijk om de algemene thema's te behandelen maar ook thema's die op dat moment heel dicht bij de kinderen staan.

Ik vind het belangrijk om uitgebreid stil te staan bij een *verjaardag* van een kind. Voor een kind is dit een hele belangrijke gebeurtenis in zijn leven en ook voor de ouders en mijzelf is dit een geweldige en vaak emotionele gebeurtenis. Ik maak een kroon voor de jarige of als het kind oud genoeg is, maken we de kroon samen. Aan tafel worden er verschillende houten muziekinstrumentjes uitgedeeld; daarmee begeleiden we een heuse verjaardagsmedley. Voor de baby's die mee kunnen doen heb ik een zachte Nijntje trommel met ronddraaiende gekleurde balletjes er in, zodat de baby's ook mee kunnen doen. Zij worden in een wipstoeltje er bij gezet, zodat ook zij onderdeel uitmaken van het geheel.

Daarna mag de jarige de kaarsjes uitblazen. Ik gebruik hiervoor echte kaarsjes zodat het effect voor het kind zichtbaar is. Als het kind kan staan, mag het op de stoel staan en onder begeleiding van mij blaast hij dan net zo lang totdat de kaarsjes uit zijn. Dan volgt een groot applaus van de overige kinderen. De jarige mag dan uitdelen. Ik geef de voorkeur aan een gezonde traktatie of iets waaraan het kind zelf heeft meegeholpen. Een zakje vol met snoep wordt bij mij niet gegeten; de kinderen mogen dan wel een klein snoepje eten maar de rest van het zakje gaat in de tas mee naar huis. Een klein speeltje, zoals een bellenblaas voor de grotere kinderen is een geweldige traktatie en voor de baby's kan de traktatie bestaan uit een klein dik karton boekje of iets waar ze op kunnen sabbelen. Het verjaardagskind drinkt deze dag uit een speciale verjaardagsbeker. Uiteraard is de themahoek versiert met vlaggen. In de boekenhoek liggen boekjes over 'verjaardag vieren' en de puzzels zijn aangepast aan thema verjaardag.

De ouder(s) is tijdens de viering van de verjaardag van zijn/haar kind altijd van harte welkom! Het verjaardagskind staat deze dag centraal.

De verjaardag wordt in de ochtend gevierd, zodat het verjaardagskind niet al te lang hoeft te wachten.

Tussen de middag mag het kind zeggen wat hij wilt eten; de keuze bestaat uit zelfgebakken pannenkoeken, poffertjes, broodjes met knakworst of iets anders dat het kind zelf graag lust.

Het kind krijgt van ons een verjaardagskaart met een klein woordje naar hem gericht en alle namen er in van de opvangkinderen. Ik geef geen cadeautje. Hiervoor in de plaats krijgen de kinderen met Pasen, voor de zomervakantie en met Sinterklaas een cadeautje.

Wanneer een kind afscheid neemt omdat het vier jaar is geworden en naar de basisschool gaat vindt het zelfde ritueel plaats. Op de kroon staan nu echter zijn eigen handjes uitgeknipt, die gedag zwaaien. Het kind krijgt een placemat met honderden kleine foto's er op van hem genomen gedurende de hele opvang. Ook krijgt het kind een boekje uitgereikt van 'Borre' die naar de basisschool gaat.

Indien het kind afscheid moet nemen vanwege een andere reden, denk aan bijvoorbeeld een verhuizing, wordt er ook uitgebreid stil gestaan bij het afscheid.

Wanneer er een nieuwe groepsgenoot arriveert, dan maken we ook uitgebreid kennis met hem. Hierbij houd ik goed in de gaten of het nieuwe kind al toe is aan zo veel aandacht. Wanneer het kind er aan toe is, dan doen we een groepsspel aan tafel en al spelenderwijs leren we elkaars namen kennen. Wanneer de nieuwe groepsgenoot een baby is, dan heb ik de kinderen al dagen daarvoor voorbereid op de komst van de nieuwe baby. Meestal koppel ik daar het thema baby aan vast. Kinderen leren dan van te voren wat de komst van een baby inhoudt. Het knuffelen, het plezier, de verzorging, de slaaptijden, de huiltjes enzovoort.

A 5 Werken aan emotionele veiligheid en de keuze van spelmateriaal

Hoe zorg ik ervoor dat een kind het speelgoed kan vinden dat bij zijn mogelijkheden past?

Het kind mag zelf het speelgoed uitzoeken wat hij op dat moment wilt spelen. Als ik zie, d.m.v. observatie, dat het kind toe is aan iets nieuws, aan een grotere uitdaging, dan reik ik dat aan. Het kan zijn dat het aantal stukjes van een puzzel vermeerderd kan worden, of dat ik zie dat het kind de penseelgreep goed onder de knie heeft en dus met dunnere stiften kan kleuren, of misschien al zelfs kan prikken. Ik kijk of het kind het leuk vindt om te knippen, dat is weer een hele andere moeilijke techniek, waarbij de oog- hand coördinatie ook goed ontwikkelt moet zijn.

Bij een baby volg ik de ontwikkeling op de voet. Iedere keer gaan we langzaam aan een stapje verder.

Ik let daarbij goed op de signalen zodat de baby niet overprikkelt raakt. Als een kind nog niet toe is aan iets nieuws, dan laat ik dat zo en probeer het een andere keer weer opnieuw.

Hoe geef ik steun en begeleiding bij het omgaan met spelmateriaal?

Als het kind het lastig vindt om zelf iets te kiezen, dan help ik het kind hierbij. Eerst vraag ik waar het kind zin in heeft, als het kind het niet weet, vraag ik hem te kiezen tussen twee dingen. Daarnaast help ik het kind op weg om aan de slag te gaan. Naarmate de kinderen ouder worden stimuleer ik hen om toch zelf iets te kiezen. Soms is het helemaal niet erg als een kind zich verveelt; zo leert hij toch alsnog iets te kiezen en meestal komt dan iets heel creatiefs te voorschijn. Dus ik bied nooit meteen iets aan; ik vind het belangrijk dat een kind vanuit zichzelf leert te denken wat hij wel of wat hij niet leuk vindt om te doen.

Als ik het kind op weg help met de activiteit ga ik naast het kind zitten en gaan we samen bekijken wat de bedoeling is. Ik help het kind op weg met duidelijke en eenvoudige instructies en laat het kind daarna zo veel mogelijk zelf doen.

B Persoonlijke competentie

B 1 Werken aan persoonlijke competentie en de omgang tussen gastouder en kind

Hoe kom ik er als gastouder achter wat de persoonlijke kenmerken van een kind zijn? Waarom is het belangrijk dat ik dit weet?

Door goed te observeren kom ik er achter wat de persoonlijke kenmerken van een kind zijn. Persoonlijke kenmerken zijn o.a. veerkracht, zelfstandigheid, zelfvertrouwen, flexibiliteit en creativiteit. Ik observeer het kind hoe het omgaat met de materialen, met de activiteiten en hoe het kind speelt en ontdekt. Dit is belangrijk om te weten; door goede observatie kan ik het kind d.m.v. de inrichting van de ruimte en het juiste aanbod van de materialen op een juiste manier uitdagen.

Hoe stimuleer ik het kind op de verschillende ontwikkelingsgebieden?

In de boekenkast voor de kinderen staan altijd boeken die te maken hebben met het thema. De boekjes zijn aangepast aan de leeftijd van de kinderen. Voor de baby's zijn er harde kartonnen boekjes met enkele woorden of alleen plaatjes. Voor de peuters zijn er mooie prentenboeken en voor de bijna vierjarigen zijn er boeken die wat spannender en moeilijker zijn qua taalgebruik. Verder werk ik met woordkaarten die passen bij het thema. Deze hang ik altijd op het memobord, zodat de kinderen deze kunnen zien gedurende de hele dag. Geregeld haal ik de woordkaarten er bij en oefenen we de woorden die bij het plaatje horen. We zingen veel liedjes gedurende de dag en we oefenen versjes. Ik gebruik verschillende synoniemen voor woorden en ik maak vaak grapjes. Met liedjes en humor bereik ik veel. Voor de baby's zijn de bewegingsliedjes erg belangrijk. Ze maken kennis met hun handjes en voetjes en raken vertrouwd met mijn stem.

De grove motoriek wordt uitgedaagd doordat ik elke dag (vaak twee keer per dag) met de kinderen naar buiten ga. We rennen, huppelen en springen. In de tuin heb ik een klautertoestel staan met een glijbaan. We lopen over randjes en over stenen. De kinderen mogen in bomen klauteren (uiteraard onder mijn begeleiding). Ik heb Bobbycars (loopauto's), fietsen, een grote auto waar je echt in kunt stappen, stepjes en loopklossen. Ik zing vaak het liedje van 'de kikkertjes' waarop de kinderen grove bewegingen maken en springen bij het refrein.

Refrein:

"De kikkertjes, de kikkertjes, zijn aardig om te zien, (2x)

Hoe kwakkwakkwak, hoe kwakkwakkwak, hoe kwakkwakkwakkwakkwak (2x)"

Couplet 1:

“Geen oortjes, geen oortjes, geen staartjes hebben zij (2x)”

Couplet 2:

“In het hoge gras, in het lage gras, daar springen kikkers voort (2x)”

Voor de fijne motoriek heb ik verschillende materialen aangeschaft:

Potloden, stiften, wasco krijt, mozaïek, kleine lego, kralen rijgen, pikkers, scharen enzovoort.

Op welke manier stimuleer ik een kind?

Ik stimuleer de eigen creativiteit van het kind. Ook betrek ik de andere kinderen hierbij. Als we naar buiten gaan duid ik de kinderen op het al het moois in de natuur. Er gaan vaak veel stokjes, bladeren, stenen en takken mee terug naar huis. Daar wordt thuis dan vaak mee gespeeld. In de zandbak of aan de knutseltafel. De knutselwerkjes blijven nog even staan tot het einde van het thema, of gaan mee naar huis. De kinderen mogen alles van mij meenemen en verder thuis mee creëren, zo lang de veiligheid behouden blijft. Er worden veel foto's gemaakt van de kunstwerken en deze whatsappen we (het kind en ik) door naar mama.

B 2 Werken aan persoonlijke competentie door het inrichten van de ruimte

Hoe kan ik er voor zorgen dat er binnen en buiten gelegenheid is voor ontdekken en spelen; en waar ligt de grens tussen spannend- uitdagen en onveilig?

Binnen:

Er is altijd een thema hoek waar veel te ontdekken valt. We beginnen heel eenvoudig. De basis spullen liggen in de themahoek . In de eerste week observeer ik hoe de kinderen het verschillend materiaal en spullen ontdekken en wat ze er al van weten.

Verder bied ik veel verschillend (ook vaak natuurlijk) materiaal aan, waarmee ze kunnen ontdekken. Hard, zacht, fluweel, ruw, dun, dik, lang, kort, enzovoort. Met al dat materiaal kunnen de kinderen zelf op een creatieve wijze mee aan de slag.

Er is gelegenheid in de kamer om met bamboeschijven te spelen; wat kun je daar allemaal mee doen?

Er is veel vormeloos materiaal: witte klei, rivierklei en gewone, goede speelklei. Ik heb ook kinetisch speelzand voor binnen; geweldig materiaal waarmee veel te ontdekken valt.

De baby's krijgen vaak zacht materiaal aangereikt, maar ook plastic materiaal met bubbeltjes er op, met een lijntje er op, of met figuurtjes er op. Door het in de mond te stoppen, tasten ze het materiaal en voelen ze de gaatjes, bubbeltjes en figuurtjes. Door tegen belletjes aan te slaan, horen ze het geluid wat er uit komt. Voor baby's is er onnoemlijk veel materiaal en gelegenheid om te ontdekken. Ik heb een activiteiten mat en een activiteiten centrum. Voor de dreumesen is er speelgoed met veel kleurtjes en muziek. Er is een statafel met voel- en visueel

ingestelde activiteiten.

In de kasten met de groene deurtjes leer ik de dreumesen om zelf speelgoed te pakken waar ze graag mee willen spelen.

Buiten:

Er is een zandbak in de tuin, waar veel te ontdekken valt. Hoe voelt zand, wat is zacht zand, wat is dan hard zand. Zand kan door je vingers glijden maar je kunt ook bouwen met zand. Je kunt met de vormpjes spelen in het zand en je kunt ook een grote racebaan maken voor de auto's. Je kunt zelfs kastelen bouwen!

Ik heb een moestuintje waar ook veel te ontdekken valt. Samen met de kinderen zaai ik in het voorjaar en geef ik de plantjes water. Zo groeien er verschillende kruiden, tomatenplantjes en groenten. Samen oogsten we de groenten en de worteltjes en radijsjes eten we op.

Onder de stenen in de tuin leven allerlei verschillende diertjes. Deze worden ook uitgebreid bekeken en bewonderd; hoog in de tuin hangt een huisje voor insecten.

Voor ons huis is een grote bomenlaan aan de Oude Gracht waar heel veel te ontdekken valt. We kunnen goed de seizoenen volgen aan de hand van hoe de bomen er bij staan. Het is prachtig om te zien en de seizoenen worden zo heel zichtbaar gemaakt voor de kinderen. Buiten valt er veel te ontdekken; het mos aan de bomen, de paddenstoelen, de eikels aan de bomen, veel bladeren of juist weinig bladeren aan de bomen, sneeuw, regenplassen waar we gewoon met onze regenlaarzen doorheen stampen, gras, takjes, modder, enzovoort.

De grens tussen spannend- uitdagend en onveilig, ligt bij het feit of het kind zelf, de andere kinderen of ik in veiligheid zijn.

Hoe is de ruimte ingericht om het kind te stimuleren?

Aan de grote tafel kunnen kinderen creatief bezig zijn, maar ook op de grond in de keuken, of buiten op de speelplaats of in de zandbak.

Overal kunnen de kinderen interactief met elkaar zijn. Buiten kunnen de kinderen veilig spelen. Ze kunnen niet uit de tuin lopen. Er staat verschillend materiaal om te ontdekken.

Binnen zorg ik dat de baby's afgeschermd zijn van de peuters. Ik leg de baby op een groot kleed, waarop de peuter niet mag staan of lopen. Indien er een stagiaire is, ben ik bij de baby en is de stagiaire aan het spelen met de grotere kinderen.

De bank nodigt uit om daar alleen of samen met een vriendje een boek te lezen. Het is een bank waarop het kind zich lekker kan terugtrekken.

Verder staan er overal lage kasten, zodat het kind zelf de spullen kan pakken waarmee hij wilt spelen.

Hoe werk ik aan het omgaan met veilige en onveilige (spel)situaties?

Ik hou erg van duidelijkheid. Regels geven grenzen aan. Dus ik maak altijd afspraken met de kinderen. Als er in de zandbak gespeeld wordt en er gooit een kind zand in de lucht, dan geef ik aan dat het gevaarlijk is om met zand te gooien. Zand kan immers in de ogen komen van een ander kind. Als je een tak of een schep omhoog houdt, kan dat ook een ander kind raken.

Ik vertel de kinderen wat er kan gebeuren door op een verkeerde manier om te gaan met materiaal. Daarnaast vind ik respect voor mens, dier en materiaal heel belangrijk.

Indien er iets gebeurd is (bijna- ongelukken of ongelukjes), dan koppel ik dat altijd terug naar de kinderen. Hoe komt het dat dit gebeurd is? Hoe kunnen we voorkomen dat het nog een keer gebeurd? Heeft het kind pijn en zo ja, hoe komt dat?

B 3 Werken aan persoonlijke competentie en het samenleven met de andere kinderen in de groep

Waarom is het belangrijk om na te praten over activiteiten, over (bijna-) ongelukken, over gedrag tijdens het spel?

Het is belangrijk om na te praten (te evalueren) met de kinderen samen. Ze leren oorzaak – gevolg. Ik leer ze om te gaan met de andere kinderen. Denk jij dat hij het leuk vond dat er dit gebeurde? Hoe zou jij het zelf vinden als dit gebeurde? Hoe kunnen we dit in het vervolg oplossen? Kinderen krijgen zo inzicht in hun gedrag en leren zelf een oplossing te bedenken.

Aan de dreumesen leer ik wat wel is toegestaan en wat niet. Zij hebben baat bij duidelijke grenzen waar niet aan te toornen valt. Je mag niet met speelgoed gooien, bij het handen wassen gebruiken we zeep, met knutselen doen we een schort aan, enzovoort.

Hoe draag ik zorg voor het individuele kind in groepsverband?

We zitten altijd aan de grote tafel tijdens het eten en drinken en tijdens het knutselen. Ieder kind krijgt de gelegenheid om iets te vertellen. Het kan gaan over het thema of over wat het kind heeft meegemaakt. Soms komt er ad hoc iets in het kind op, waar we daarna uitgebreid over gaan praten.

We doen ook spelletjes met de bal waarbij we elkaars namen noemen. Doordat ik zelf de naam van ieder kind vaak benoem, leren de kinderen ook elkaars namen.

Als kinderen aan het spelen zijn, neem ik vaak een kind apart om samen iets te doen. Vaak is dit samen een puzzel maken, of mozaïeken. Of ik neem het kind op schoot en gaan we samen een boekje lezen. Soms mag een kind die dag de tafel dekken en mag het tellen hoeveel kinderen er zijn en dus ook hoeveel borden en bekertjes hij nodig heeft. Samen met mij dekt hij dan verder de tafel.

Hoe benut ik de groep als sociale leeromgeving voor een kind?

In de groep leert een kind heel veel. Kinderen leren veel door naar andere kinderen te kijken en dit na te doen. Dit komt voornamelijk tot uiting bij de bewegingsliedjes. Maar ook aan tafel tijdens het eten en drinken. Kinderen zien dat andere kinderen uit een andere beker drinken, ze zien de oudste kinderen al zelf hun brood snijden.

Bij buitenactiviteiten, zoals bellenblazen, zien ze bij de andere kinderen hoe je moet blazen en dat je het potje recht moet houden omdat anders al het sop er uit valt.

Of dat je zelf mee moet bewegen met je benen als je op de loopauto zit, omdat je anders niet vooruit komt.

En dat je eerst op je billen moet zitten om te kunnen glijden van de glijbaan. Enzovoort, enzovoort.

Oudere kinderen stimuleer ik jongere kinderen te helpen door te laten zien hoe iets moet. Ik stimuleer de kinderen om iets leuks voor de baby te pakken, of mee te helpen met de verzorging van de baby, door bijvoorbeeld een luier aan te geven.

B 4 Werken aan persoonlijke competentie en het activiteitenaanbod

Wat leert een kind van groepsactiviteiten; en wat leert het van activiteiten die hij alleen of samen met een ander kind doet?

D.m.v. groepsactiviteiten leert het kind te luisteren naar andere kinderen en leert het kind op zijn beurt te wachten. Het kind leert plezier te hebben met andere kinderen en het leert ruzietjes op te lossen. Er kunnen al echte vriendschappen ontstaan. Het kind leert dat hij met het ene kind soms beter klikt dan met het andere kind. Het kind leert toch met alle kinderen goed om te gaan.

Hoe versterkt een kind zijn persoonlijke competentie tijdens vrij spel?

Het kind mag altijd zelf kiezen waarmee hij wilt spelen. Indien hij geen keuze kan maken, dan help ik hem daarbij. Ik begin heel eenvoudig door een keuze voor te stellen tussen twee activiteiten. Indien het vaker voor komt bij het zelfde kind, laat ik hem even zelf 'aanmodderen'. Soms is het niet erg dat een kind zich even verveelt; het leert hem uiteindelijk (vanuit zichzelf) toch ergens voor te kiezen. Dit ontwikkelt zijn autonomie.

Een kind dat steeds in herhaling valt, probeer ik te stimuleren iets anders te pakken. Het kan zijn dat het kind het wel zo fijn vindt en dat hij daarom steeds het zelfde pakt (het geeft het kind een veilig gevoel), het kan ook zijn dat het kind niet iets anders durft te pakken omdat hij denkt dat hij dat niet kan. Door het kind iets aan te bieden dat net een klein stapje verder gaat dan dat hij al aan kon, stimuleer ik het kind om toch een stapje verder te gaan.

B 5 Werken aan persoonlijke competentie en spelmateriaal

Hoe weet ik of spelmateriaal past bij een kind?

Door heel goed te observeren en door de ontwikkelingslijnen goed in de gaten te houden zie ik welk spelmateriaal past bij een kind. Als een kind steeds hetzelfde speelgoed pakt en dit binnen een paar minuten af heeft, dan weet ik dat het kind toe is aan nieuw, uitdagend speelgoed.

Kleine kinderen hebben behoefte aan sensorisch materiaal; materiaal dat ze kunnen voelen, proeven, horen, ruiken. Ik bied gekleurd (voedingsmiddelen kleurstof) rijst op een dienblad aan waar kinderen eindeloos mee kunnen spelen. Ook met kinetisch zand worden alle sensorische zintuigen geprikkeld.

Bij baby's is ook het aanbieden van sensorisch materiaal heel belangrijk. Wanneer het te moeilijk is raken baby's gefrustreerd. Ze draaien dan met hun ogen naar de andere kant, ze worden heel beweeglijk en gaan uiteindelijk huilen; ze zijn overprikkeld. Duidelijk een aanwijzing dat het spelmateriaal (nog) niet geschikt is. Als de baby rustig naar het materiaal kijkt, glimlacht en het aanraakt en er even mee speelt (door het speelgoed in de mond te nemen, eindeloos rond te draaien of het dicht bij zich te houden, dan weet ik dat het spelmateriaal voldoet aan de behoefte van de baby.

Hoe kan het spelmateriaal aansluiten op het individuele kind?

Ik zorg dat ik te allen tijde spelmateriaal in huis heb, wat aansluit bij het individuele kind. Doordat ik met thema's werk zie ik ook waar de individuele interesses liggen van het kind. Hierop bied ik de activiteiten aan; het ene kind zal graag met stiften kleuren, de andere met potloden of met waterverf; hiervoor is zeker ruimte.

Misschien is een kind erg geïnteresseerd in Dinosaurussen of in poppen, dan zorg ik dat er een boekje, een filmpje of materiaal is waarmee we aan de slag kunnen, zodat de betrokkenheid van het kind optimaal is en het plezier heeft in het spelen of bij het maken van iets moois.

Hoe kan hetzelfde spelmateriaal voor verschillende leeftijden gebruikt worden?

Als we gaan knutselen kijk ik goed naar het niveau van de kinderen. Voor de allerkleinsten heb ik bijvoorbeeld al snippers gemaakt waarmee ze kunnen plakken. De oudere kinderen kunnen het papier proberen te scheuren en de nog wat oudere kinderen mogen de stukjes al proberen zelf te knippen.

Voor de jongste kinderen zijn er puzzels met knopjes waarmee ze het puzzelstukje uit de puzzel kunnen halen. Voor de oudere kinderen zijn er puzzels aanwezig die uit 3, 6, 9 en 12 stukjes bestaan zonder knopjes en voor de nog wat oudere kinderen zijn er puzzels met veel stukken en vloerpuzzels.

C Sociale Competentie

C 1 Werken aan sociale competentie en de omgang tussen gastouder en kind

Welke rol of positie geef ik mezelf in de interactie tussen de kinderen onderling?

Wanneer er interactie plaatsvindt tussen de kinderen blijf ik zoveel mogelijk daarbuiten. Daarmee bedoel ik dat ik buiten hun conversatie blijf. Uiteraard sta of zit ik altijd op een positie binnen in de kamer waarbij ik de kinderen goed in de gaten kan houden, kan luisteren naar wat ze zeggen en kan zien wat ze doen. Wanneer ik zie dat het spelen goed gaat, dan laat ik het zo. Zodra ik namelijk langs loop en iets zeg tegen de kinderen die samen met elkaar aan het spelen zijn, dan stopt het spel en dat is niet mijn doel. Ik benoem altijd achteraf dat ik vind dat ze heel fijn samen gespeeld hebben of ik benoem het wanneer ik zie dat de interactie even stroef verloopt en help hen daarmee op weg.

Ik ben geen type politieagent, maar meer een begeleider. Ik bepaal niet wat er gebeurd maar laat het gebeuren. Ik grijp in bij conflictsituaties, maar niet meteen. Eerst laat ik de kinderen het conflict zelf proberen op te lossen. Daarna geef ik aan wat er aan de hand is en vraag dan hoe we dit kunnen gaan oplossen.

Ik corrigeer de kinderen op taalkundig gebied, door de hele zin te herhalen met het juiste vervoegde woord er in. Ik zeg niet dat het fout was, wat het kind in eerste instantie zei. Anders durven kinderen op een gegeven moment niets meer te zeggen. Ik laat ze alleen het juiste woord horen in de door hen al genoemde zin.

Bij conflictsituaties roep ik de kinderen bij mij. Ik vraag wat er gebeurd is. Ik laat alle kinderen om de beurt aan het woord. Ik herhaal wat er gebeurd is en dan vraag ik wat we hier aan kunnen doen. Ieder mag een oplossing aanbrenge. Wanneer een kind een ander kind echt pijn heeft gedaan, dan laat ik het kind 'sorry' zeggen, anders niet. 'Sorry' zeggen om daarna weer snel verder te kunnen spelen, heeft geen zin. Ik behandel ook het waarom in een conflictsituatie. Kinderen moeten mijns inziens leren van een conflictsituatie en hoe ze dit op kunnen lossen; ik begeleid hen daarin.

Welke kansen biedt de ruimte voor gevarieerde spelervaringen?

De ruimte waarin ik werk is een gewone, standaard woonkamer van een eengezinswoning. Binnen mogen de kinderen van mij niet rennen en klimmen omdat ik dat gevaarlijk vind. De baby's mogen bij mij zo snel mogelijk uit de box en op de grond spelen op een groot kleed. Het is gevaarlijk als daar peuters zouden rennen.

Verkleed vindt plaats met de carnaval of als ik een sprookjes thema heb. Ik heb heel veel verkleedspullen voor elke leeftijd. Buiten mogen de kinderen zo hard rennen, klauteren en klimmen als mogelijk is. Ik belemmer kinderen niet in hun drang naar beweging en ga daarom zo veel mogelijk naar buiten. In alle seizoenen ga ik naar buiten, ook als het een beetje miezert of sneeuwt.

Er is altijd zand en water om mee te spelen; ook in de winter. In de keuken gooi ik wat speelzand neer en ook mag daar met water gespeeld worden. In de keuken liggen tegels, in de rest van de kamer laminaat.

C 3 Werken aan sociale competentie en het samenleven met andere kinderen in de groep

Hoe kun je de groep als betekenisvolle leeromgeving benutten?

Ik laat de oudste vaak voor doen hoe iets moet. Ik benoem dat hij de oudste is en daarom ook meer dingen kan, maar dat hij ook heel graag aan de andere kinderen kan laten zien hoe iets moet. De kleinste krijgt veel aandacht van alle kinderen, iedereen wilt helpen en laten zien hoe iets moet. Ik hou het daarom goed in de gaten dat de kleinste ook zoveel mogelijk dingen zelf doet en benadruk in de groep dat de kleinste heel graag van hen leert maar dat het ook belangrijk is dat de kleinste zelf iets kan doen. De drukste in de groep zal meestal goed aanwezig zijn. Hij zal vaak het voortouw nemen en er zal veel aandacht op hem gericht zijn. Ik stimuleer dat d.m.v. grapjes maar ik laat hem ook weten dat ik aandacht geef aan de andere kinderen die wat stiller zijn in de groep.

Zo laat ik de kinderen merken dat ik hun eigen karakters serieus neem, maar dat er ook andere kinderen zijn, die anders zijn en dat zij net zo veel aandacht verdienen.

Welke vormen van lastig en verstorend gedrag vind ik nadelig voor de groep?

Kinderen die continu op een negatieve manier aandacht vragen vind ik lastig. Het kind heeft aandacht nodig maar weet dit niet op een 'normale' manier te vragen. Hierdoor kan de sfeer in de groep negatief worden en dat vind ik jammer. Door het kind dat stoort bij mij op schoot te nemen, of hem heel dicht langs mij te zetten kan ik het storende gedrag goed binnen mijn bereik houden en kan ik het goed begeleiden. D.m.v. humor kan ik het storende gedrag vaak omzetten in wenselijk gedrag.

Wat kan ik doen om kinderen te helpen om op een goede manier ruzie te maken?

Ik zorg ervoor dat de omgeving waar de kinderen ruzie maken, veilig is. Zodat ze geen speelgoed kunnen pakken om mee te slaan. Ik haal de kinderen dan even uit de situatie. Ik laat de kinderen allebei aan het woord en ik luister aandachtig. Ik herhaal de situatie en vraag de kinderen om een oplossing aan te dragen. Ik begeleid hen hierin. Een kind die een ander kind pijn heeft gedaan moet 'sorry' zeggen. Ik laat een kind geen 'sorry' zeggen, zodat het kind daarna weer verder kan gaan met spelen. Deze 'sorry' heeft dan geen waarde.

C 4 Werken aan sociale competentie en het activiteitsaanbod

Hoe weet ik welke sociale competenties passen bij een bepaald kind?

Ik heb ervaring met de KIJK-Lijnen waarin per leeftijd van het kind de competenties staan die je gemiddeld bij die leeftijd kunt verwachten. Bij een peuter van drie jaar mag ik verwachten dat het al op zijn beurt kan wachten, kan luisteren naar een ander kind en kan praten met andere kinderen. De wereld om hem heen wordt groter.

In gesprekjes leer je naar elkaar te luisteren, door de eet- en drinkmomenten aan tafel leren we op elkaar te wachten en daar veel te praten leren we met andere kinderen te converseren. Ik gebruik veel taal en herhaal veel, waardoor de liedjes en de woorden goed bij het kind blijven hangen. Als deze taal dan ook nog een keer wordt gebruikt en herhaald in het thema, dan wordt de taal echt verrijkt voor de peuter. Het kind leert synoniemen en woordgrapjes.

Wat is de 'sociale inhoud' van het activiteitenaanbod?

Alle activiteiten worden gezamenlijk gedaan. Er zijn ook activiteiten die ik individueel aanbied, maar over het algemeen doen alle kinderen op hun niveau mee aan alle activiteiten. We zitten dan met zijn allen aan de grote tafel en wordt veel gepraat, geluisterd en gewerkt.

Voorbeeld van een sociaal inhoudelijke activiteit:

Soms verf ik de handen en/of voetjes van de kinderen om daarmee mooie kunstwerken te maken. Vooraf is daar uitleg voor nodig. Wat ga ik doen? Het gaat kriebelen onder je handen/voeten. Daarna gaan we de voeten/handen stempelen op een stuk canvas of op papier. De voeten/handen worden daarna goed gewassen in een heerlijk lauwwarm sopje en natuurlijk afgedroogd met een handdoek. Daarna mogen de sokken en schoenen weer aan. Het is een grote activiteit, maar heel gezellig. Alle kinderen komen kijken als ik de voeten/handen aan het verven ben; het is een hartstikke spannende activiteit waarin veel gebeurt en waar we heel veel gezamenlijk plezier hebben. (Overigens, als een kind hieraan niet mee wilt doen, dan hoeft dat natuurlijk ook niet; ik dwing niemand, maar zoek wel een alternatief, zodat het kind niet met lege handen naar huis gaat).

Ook de activiteit (het spel) dat plaatsvindt in de themahoek is goed voor de sociale ontwikkeling. Het ene kind gaat naar de winkel met een karretje en een boodschappen tas en het andere kind staat achter de kassa. Wat gebeurt er allemaal in die 15 minuten dat een spel ongeveer duurt? Kind gaat naar de winkel: "Goedemorgen". "Waarmee kan ik u helpen?" "Ik zoek..." "Dank u wel". "Hoeveel kost dit?" "Wilt u zegeltjes?" Noem maar op... Er vindt heel veel sociale interactie plaats en inhoudelijk gebeurt er heel veel. Er vinden veel handelingen plaats, waar de kinderen met elkaar praten, moeten overleggen en naar elkaar moeten luisteren.

C 5 Werken aan sociale competentie en het spelmateriaal

Hoe kan ik het aanbod van spelmateriaal gebruiken om kinderen te leren om rekening met elkaar te houden, samen te delen of op elkaar te wachten?

Door middel van gezelschapsspelletjes (als kinderen bijna vier jaar worden) leer ik de kinderen rekening met elkaar te houden.

Maar een goed voorbeeld waarin de sociale competentie goed naar voren komt is het fruit- en drinkmoment. We eten gezamenlijk van de grote schaal. Hierop liggen minimaal drie stuks fruit (seizoensfruit). Voor dat we gaan eten hebben we uiteraard de handen gewassen, zodat we allemaal het fruit mogen aanraken. Om de beurt mag het kind een stukje fruit uitzoeken. Kinderen leren zo heel goed te wachten totdat ze aan de beurt zijn. We delen samen het fruit. Ik maak een kan met biologische diksap en ik deel de drank in de verschillende bekers. Een voor een geef ik de bekers aan de kinderen. De kinderen mogen pas eten en drinken na het zingen van het liedje (alweer een moment waar ze moeten wachten).

Als we naar buiten gaan, moeten de sokken, de schoenen en de jas aan. Het ene

(vaak oudere) kind heeft dit snel gedaan. Ik vraag aan het oudste kind of hij een ander kind wilt helpen die het nog lastig vindt om zelf zijn sokken en schoenen aan te trekken. Ook helpen kinderen elkaar de jassen aan te trekken en de rits dicht te doen. We wachten op elkaar totdat iedereen klaar is om te vertrekken.

Daagt mijn spelmateriaal uit tot samenspelen?

Ik heb spelmateriaal dat uitdaagt tot individueel spel en ik heb spelmateriaal dat uitdaagt tot samenspelen.

Voorbeelden van spelmateriaal dat uitdaagt tot samenspelen:

1. Themahoek (restaurant, winkel, auto garage, babyhoek, huis, boerderij, enzovoort)
2. De treinbaan
3. Spelletjes
4. Grote vloerpuzzel
5. Dreumes activiteitentafel
6. Muziek instrumenten
7. Blokken
8. Bamboeschijven
9. Duplo
10. Kleine lego

D Overdragen van waarden en normen

D 1 Leren van normen en waarden in de omgang tussen gastouder en kind

Hoe maak ik aan een kind duidelijk dat hij zich aan een afspraak moet houden?

Ik hou van structuur, niet alleen biedt het veiligheid aan kinderen, maar het maakt ook al bepaalde regels heel duidelijk. De afspraken met die ik met kinderen maak herhaal ik vaak. Ik maak duidelijk aan het kind dat een afspraak maken belangrijk is zodat iedereen weet waar hij aan toe is. (Voor het eten wassen we altijd de handen). Zo helpen afspraken ook de veiligheid waarborgen (je mag tot aan de stoeprand komen, maar er niet op staan. Stil blijven staan op de tegels er voor). Want wat kan er gebeuren als je je niet aan deze afspraken houdt?

Hoe kun je ervoor zorgen dat er respect en waardering is voor verschillen?

Er is bij mij altijd ruimte voor rituelen, feesten en gedenkdagen die horen bij een religie of cultuur. Als er kinderen in mijn groep zijn met een andere afkomst, dan leer ik de andere kinderen respect te hebben voor hun cultuur. Ik zal het kind, als het oud genoeg is, laten vertellen hoe het er in hun cultuur aan toe gaat. Wat hun gebruiken en gewoontes zijn.

Ik ben zelf niet gelovig, maar zal wel met Kerstmis het kerstverhaal vertellen zoals het in de bijbel staat. De stal, Maria, Josef, de drie Koningen, de os en de ezel en de engel worden in het thema Kerst geïntroduceerd. Er wordt echter niet gebeden voordat we gaan eten of godsdienstliedjes gezongen. Mochten ouders

vragen hebben of bepaalde eisen hebben met betrekking tot de opvoeding van hun kind, dan is dat altijd bespreekbaar met mij. Het vertellen en laten zien, d.m.v. van tekeningen in boekjes en dergelijke, vind ik zelf genoeg voor kinderen tot de leeftijd van vier jaar om bekendheid te krijgen met andere godsdiensten en andere gebruiken.

Kinderen die anders zijn door gedrag, karakter, beperkingen of problemen zijn te allen tijde van harte welkom, mits het de groep niet benadeeld. Hiermee bedoel ik dat ik gewoon mijn programma met de andere kinderen moet kunnen draaien en dat ik ook al mijn aandacht aan de andere kinderen moet kunnen geven. Indien er ruimte overblijft voor persoonlijke aandacht voor het kind dat 'anders' is, dan ben ik te allen tijde bereid om ook goede opvang te bieden voor dit kind. Ik zal de andere kinderen leren dat ze ook het kind dat 'anders' is, op een normale, respectvolle manier moeten benaderen en met hem kunnen spelen.

Welke eisen stel ik aan de communicatie tussen gastouder en kind?

Als ik aan het praten ben met een kind, dan mag een ander kind hier niet tussendoor praten. Ik vraag vriendelijk aan het kind of hij even wilt wachten totdat ik klaar ben met praten. Zodra ik klaar ben met praten, vraag ik meteen aan het kind, wat hij wilde zeggen. Uiteraard laat ik het kind niet te lang wachten, zodat hij leert eventjes te wachten en te onthouden wat hij wilde zeggen. Als een kind tussendoor eventjes iets wilt vragen wat een kort antwoord vereist, bijv. waar ligt ...? dan geef ik daar kort een antwoord op.

We praten verder met nette Nederlandse woorden. Er mag niet gevloekt en geschreeuwd worden. Kinderen die tweetalig worden opgevoed leren heel veel woorden. Daardoor lijkt het vaak dat zij nog niet zo'n grote woordenschat hebben, terwijl ze dit juist wel hebben!

D 2 Leren van normen en waarden door het omgaan met elkaar in de (groeps)ruimte

Welke afspraken gelden voor alle ruimtes en voor welke ruimtes moeten er speciale afspraken gemaakt worden?

Er gelden overal de algemene afspraken die vermeldt staan in mijn huisregels; deze afspraken gelden voor alle ruimtes.

Alleen op de slaapkamer gelden andere afspraken:

1. Op de slaapkamer mag niet gepraat worden, zodat andere kinderen kunnen blijven doorslapen. Ik vind goede rust heel belangrijk.

Wat tolereer je van kinderen; wat is handelbaar en acceptabel gedrag in de onderlinge omgang; wat is respectvol en fatsoenlijk taalgebruik?

Ik tolereer heel veel van kinderen. Kinderen mogen alles zeggen en doen. Maar ze moeten de andere kinderen altijd liefdevol behandelen. Er mag niet gevloekt worden of ander hard taalgebruik gesproken worden; dat tolereer ik niet. Kleine

vloekwoorden of hard geschreeuw keur ik af. De kinderen mogen andere kinderen niet pesten of kleineren.

Kinderen noemen mij gewoon bij mijn naam. Ook mijn man wordt gewoon bij zijn naam aangesproken.

D 4 Leren van normen en waarden tijdens activiteiten

Wat zijn voorbeelden van afspraken die ik met peuters kan maken als we samen naar de speeltuin gaan?

1. Voordat we mag de peuter plassen op de wc of krijgt hij een schone luier aan
2. De peuter mag zelf zijn jas aantrekken
3. De peuter wacht op de andere kinderen totdat zij ook klaar zijn om te vertrekken
4. Als we naar de speeltuin gaan, blijft de peuter in de bolderkar. Als de peuter uit de bolderkar wilt, dan vraagt hij dat aan mij
5. De peuter blijft wachten totdat ik zeg dat hij uit de bolderkar mag
6. Als de peuter meeloopt, zonder bolderkar, dan blijft hij op de stoep lopen. Hij rent niet vooruit.
7. Bij de stoeprand blijft het kind altijd wachten; hij mag nooit alleen oversteken

Hoe maak je een natuurlijke verbinding tussen de Nederlandse cultuur en andere culturen?

Ik vraag aan de ouder van het kind uit een andere cultuur of zij wat lekkers of iets speciaals wilt bakken wat typisch is, uit hun cultuur. Het kind mag een serviesje of kleding meenemen dat typisch iets is, uit hun cultuur.

Verder heb ik ook een thema 'ik' waarbij allerlei kinderen uit verschillende culturen besproken worden. Waar ze vandaan komen en in wat voor een huizen ze leven. Wat ze eten en wat ze overdag doen.

Hoe breng ik waarden en normen dicht bij kinderen?

Ik benoem altijd de dingen die we zien en meemaken in huis en in de natuur. Ik relateer wat we zien altijd naar het gezin thuis. Sommige gezinnen zijn anders samengesteld en daar wordt ook op een normale manier mee omgegaan. Tijdens de gesprekken aan tafel en tijdens de activiteiten benoem ik het rekening houden met elkaar, het samen delen en het elkaar helpen. Dit gebeurt gedurende de gehele dag. "Wat fijn dat je ... helpt", "wat goed dat je samen je auto's hebt gedeeld" en "wat knap dat je ziet dat de baby dat nog niet kan en dat je hem daarom probeert te helpen".

Sommige kinderen slapen met een speen, andere kinderen niet. Sommige kinderen nemen een knuffel mee naar bed, andere kinderen niet. Sommige kinderen hebben een ander tutje of wel vijf knuffels of helemaal niets mee naar bed. Ik vind het allemaal goed, zolang de veiligheid maar gewaarborgd blijft. Ieder kind wordt geknuffeld en krijgt een kusje als zij gaan slapen. Ik zeg een keer 'welterusten' en dan doe ik het licht uit en gaan de kindjes slapen.

Als kinderen gewend zijn hun schoenen bij binnenkomst uit te doen, dan mag dat. Als kinderen in hun mooiste kleren naar mijn opvang gebracht worden, dan respecteer ik dat, maar geef daarbij wel aan, dat de kleren heel vies kunnen worden.

Ik ben zelf niet religieus. Indien ouders graag zien dat hun kind heel religieus wordt opgevoed (en opgevangen moet worden door mij), dan voorzie ik hierin problemen. Waarschijnlijk zullen zij beter af zijn bij een religieuze gastouder, die weet wat religie precies inhoudt.

Indien ouders en kinderen religieus zijn, maar daarmee heel soepel omgaan en hun religie voornamelijk thuis belijden, dan is er voor mij geen enkel probleem om het kind op te vangen.

D 5   Leren van normen en waarden door het aanbod van spelmateriaal

Wat kan spelmateriaal bijdragen aan het eigen maken van normen en waarden?

In de huishoek gebruik ik echte materialen, zoals pannen, borden, een vergiet en nog meer verschillende keukenattributen. Er ligt een ovenschort en ovenhandschoenen. Een peper en een zout- stelletje en noem maar op. Er staat een bezem en een veger en blik in het keukentje.

Indien het thema bijv. 'baby' is, dan staat er een box, een bed, een badje, een buggy, een draagzak, enzovoort.

Ik heb verschillende verkleedkleden om diverse rollen te oefenen. Beroepkleding, rollenspellen, e.d.

Verder maak ik geen gebruik van materiaal dat culturele diversiteit weergeeft. Ik vind het belangrijk dat de peuters de wereld om zich heen leren kennen. Echter, indien er geen aanleiding voor is, zoals bijvoorbeeld de komst van een baby uit een andere cultuur, dan hou ik het bij het materiaal zoals de peuters dit kennen uit hun omgeving.

Hoe maak je kinderen bewust van omgaan en gebruik van materiaal?

Ik leer de kinderen op de juiste manier het speelgoed te gebruiken; ik geef aan hoe dit moet. Daarnaast wordt voordat we overgaan op een andere activiteit, het speelgoed altijd gezamenlijk opgeruimd.

Wanneer we gaan knutselen laat ik zien hoe ze met al dat verschillend materiaal moeten omgaan. Als iets op de grond valt, mag het kind het zelf weer oprapen, zodat we niets kwijt raken. Hetzelfde geldt als iets verdwijnt achter de gordijnen of onder de bank. Als we opruimen controleren we meteen of we alles weer hebben. We ruimen net zo lang op, totdat echt alles opgeruimd is; daarna gaan we pas iets anders doen.

Ik leer de kinderen dat we iets kiezen, daarmee spelen, het speelgoed weer opruimen en daarna iets anders kiezen.

Als iets stuk is en niet meer te repareren wordt het speelgoed weggegooid. Ik leer de kinderen dat wanneer ze ruw met speelgoed omgaan of er zelfs mee gaan gooien, dat we dan geen speelgoed meer over houden om mee te spelen en dat andere kinderen dan verdrietig zijn, omdat zij er niet meer mee kunnen spelen.

Als de kinderen zich niet aan de afgesproken regels houden, welke consequenties verbind ik daaraan?

Als een kind niet wilt delen, vraag ik waarom hij dat niet wilt? Dan vraag ik naar een oplossing, zodat beide kinderen met het speelgoed kunnen spelen. Als het kind dan nog niet wilt delen, dan zeg ik dat ze om de beurt met het speelgoed mogen spelen. Het ene kind heeft er dan al een tijd mee gespeeld, dus het andere kind is dan aan de beurt. Ik zeg dan, als het kind klaar is met spelen, dat hij het speelgoed dan weer aan het andere kind mag geven.

Als kinderen echt met speelgoed gaan gooien, dan haal ik ze bij dat speelgoed weg. Ik leg uit waarom je dat niet mag doen en zeg dan, dat ze daar maar eens even over mogen nadenken. Ik haal het kind dan uit het spel. Het weggegooide speelgoed mag hij netjes opruimen of aan een ander kind geven, maar het kind dat met het speelgoed gooide moet even wachten voordat hij er weer verder mee mag spelen.

Ik haal het kind nooit uit de ruimte. Als het kind echt te ver gaat, dan haal ik het kind uit het spel waarmee hij aan het spelen is en zet het kind even aan de kant, maar een kind wordt nooit door mij uit de ruimte gehaald (op de trap gezet of op de gang gezet).

